21.5.2025

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Asia: HE 210/2024 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue kiittää kutsusta asiantuntijakuulemiseen ja toteaa lausuntonaan kohteliaimmin seuraavaa:

Hallituksen esityksessä ehdotetuilla muutoksilla voitaisiin nykyistä paremmin varautua tarkoituksenmukaisella tavalla kansallisen riskiarvion mukaisiin, valtakunnallisiin tai yksittäistä hyvinvointialuetta laajempiin tai valtakunnallisiin häiriötilanteisiin. Esityksessä kuvatut muutokset tukisivat myös Suomen velvoitteita Naton jäsenenä ja turvaisivat sosiaali- ja terveydenhuollon kyvyn toimia kansallisena kokonaisuutena myös poikkeusoloissa.

Hyvinvointialueiden yhteistyösopimus

Näkemyksemme mukaan hyvinvointialueiden yhteistyösopimusta koskevat kohdat (lain 36–38 §) ovat kokonaisuudessaan sisällöltään asianmukaisia ja kannatamme ehdotettuja muutoksia.

Häiriötilanteiden ja poikkeusolojen hallinta sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueella

Nykyistä selkeämpi johtovastuu yhteistyöalueella tai kansallisesti on hyvin tarpeellista sellaisissa normaaliolojen häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa, joissa yhden hyvinvointialueen voimavarat eivät riitä tilanteen ennakoimiseksi tai hoitamiseksi. Näissä tilanteissa voisi olla mm. COVID-19 pandemian aikana tehtyjen havaintojen perusteella tarpeellista käyttää ja yhteensovittaa useiden hyvinvointi- tai yhteistyöalueiden voimavaroja. On kiistatonta, että nykyinen lainsäädäntö ja siihen pohjautuva toimintamalli ei riitä vastaamaan laajoihin häiriöihin ja tilanteisiin, jossa uhkakuva realisoituu nopeasti ja laajasti. Ehdotus mahdollistaisi sosiaali- ja terveydenhuollon toimenpiteiden käynnistämisen riittävän nopeasti, mutta pohjautuisi ennalta tehtyihin valmiussuunnitelmiin.

Ehdotettu uusi lisäys 50 a § edistää näkemyksemme mukaan samaan yhteistyöalueeseen kuuluvien hyvinvointialueiden asukkaiden yhdenvertaisuutta sekä valmiussuunnittelun ja varautumisen laatua varmistamalla kaikille yhteistyöalueen hyvinvointialueille yhtenäiset perusteet ja menettelyt häiriötilanteiden ja poikkeusolojen hoitamiseen. Ehdotus myös täsmentää toimivaltaa ja tuen antamista hyvinvointialueiden välillä häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. 50 a § kohdan 1 (yhteistyöalueen hyvinvointialueiden valmiuden säätelyn tasojen yhteiset perusteet ja hälytysjärjestelyt) osalta tulisi määritellä kansallisesti yhtenäiset valmiuden säätelyn tasot yhtenäistäen sekä valmiuden säätelyyn liittyvää terminologiaa että valmiuden säätelyn tasoja eri viranomaisten kesken.

21.5.2025

Kannatamme varauksetta lain 50 b-c §:ssä tarkoitetun kansallisen tason valmiusryhmän nimeämistä, sen ehdotettua kokoonpanoa ja pidämme tärkeänä, että sille annetaan riittävät toimintavaltuudet yli hyvinvointialueiden tapahtuvan johtamisen ja päätöksenteon mahdollistamiseksi yllättävien ja poikkeuksellisten häiriötilanteiden hoitamiseksi normaali- ja poikkeusoloissa.

Varautuminen sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueella

Valmiussuunnittelun ohjaamisen osoittaminen alueellisen sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskuksen tehtäväksi (51 §) tuo lainsäädännön vastaamaan jo vakiintunutta käytäntöä ja on kannatettava muutos. Käytännössä sote-valmiuskeskukset ovat jo tälläkin hetkellä suorittaneet tätä yliopistollista sairaalaa ylläpitävälle hyvinvointialueelle osoitettua tehtävää valmiussuunnittelun ohjaamisesta, joten näiltä osin lakimuutos vahvistaisi nykyisen, hyväksi todetun, käytännön vaativan asiantuntijaosaamisen rationaalisesta jakamisesta yhtä hyvinvointialuetta laajemmalle verkostolle.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue pitää lakia hyvin perusteltuna ja erittäin tarkoituksenmukaisena. Käsiteltävänä oleva esitys on laadittu tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueiden kanssa ja pidämme sitä kokonaisuudessaan kannatettavana.

21.5.2025

Ilkka Luoma
Hyvinvointialuejohtaja
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue